

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2014. október 14.

FÖLDRAJZ

**EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Útmutató a javításhoz

Ha egy feladatnak a javítási-értékelési útmutatóban nem szereplő szinonim megoldása is van, a válasz elfogadható, például:

Koreai Köztársaság – Dél-Korea; rétegvulkán – sztrатовulkán.

Azoknál a feladatoknál, ahol a lehetséges helyes válaszok számánál a vizsgázó több megoldást ad meg pontot kell levonni, de az adott (rész)feladatra 0 pontnál kevesebb nem adható.

A helyesírási hibát tartalmazó, de egyértelműen értékelhető földrajzi nevek (topográfiai fogalmak) esetén jelölje a hibát, de ezért pontot ne vonjon le.

1. FELADAT

a)

- a Naptól való távolsága alapján a Jupiter-típusú bolygók között található, ehhez képest kicsi az átmérője.
- a Naptól való távolsága alapján a Jupiter-típusú bolygók között található, ehhez képest kicsi a tömege.
- a Naptól való távolsága alapján a Jupiter-típusú bolygók között található, ehhez képest nagy a sűrűsége.
- a Naptól való távolsága alapján a Jupiter-típusú bolygók között található, ehhez képest kőzetbolygó.
- Kőzetbolygó, ehhez képest nagyon nagy távolságra kering a Naptól.
- Eltérő a keringési pályasíkja. 1+1+1 pont

Megjegyzés: Bármelyik három említése esetén jár a pont. A Föld-típusú bolygók szempontjából megfogalmazott válasz is elfogadható. Másképp megfogalmazott hasonló tartalmú válasz is elfogadható.

A Mars és a Jupiter pályája között.

1 pont

4 pont

b)

1. Sarkcsillag 1 pont
2. Nagy-Göncöl / Nagy-Medve 1 pont
3. Kelet 1 pont
4. Az é.sz. 50°-án 1 pont
5. Számítás elve: $90^\circ - 47^\circ + 23,5^\circ = 66,5^\circ$ 1 pont
Delelési magasság: $66,5^\circ$ 1 pont

Megjegyzés: Más elven megkapott helyes megoldás is elfogadható.

6 pont

c)

1. Holdtöltekör/ teliholdkor 1 pont
Újholdkor 1 pont
2. A Föld keringési pályasíkja (ekliptika) szöget zár be a Hold keringési pályasíkjával / a Hold árnyékkúpja nem mindig vetül a Földre / a három égitest nem minden esetben található egy egyenes mentén. 1 pont

3 pont

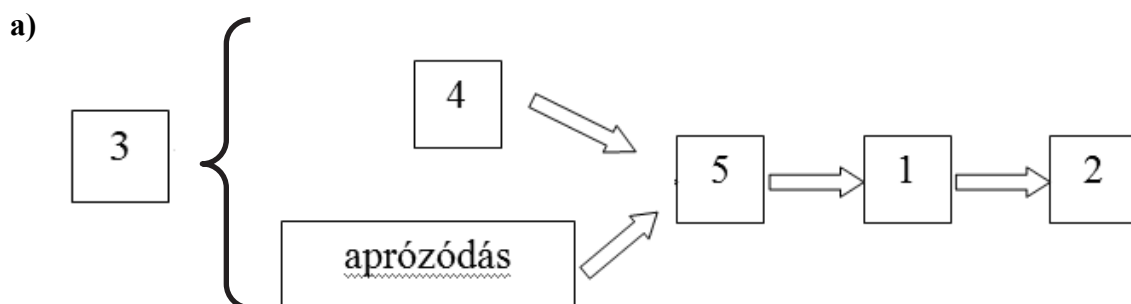
Összesen 13 pont

2. FELADAT

- a)
 Szintvonalas domborzatábrázolás 1 pont
 Színfokozatos / magassági színezéses / domborzat-árnyékolásos / csíkozásos /
 komplex (kombinált) 1+1 pont
Megjegyzés: Bármelyik kettő említése elfogadható.
- 3 pont
- b) A, B 1 pont
 Itt futnak legsűrűbben a szintvonalak / a szintvonalak sűrűségéből 1 pont
 D 1 pont
- 3 pont
- c) Számítás elve: $24 \times 10\,000 = 240\,000 \text{ cm} = 2400 \text{ m} = (2,4 \text{ km})$ 1 pont
 Távolság: $2400 \text{ m} / 2,4 \text{ km}$ 1 pont
- 2 pont
- d) Aláhúzva: nagy méretarányú 1 pont
 Aláhúzva: topográfiai 1 pont
- 2 pont

Összesen 10 pont**3. FELADAT**

- a)
 1. mészkő 1 pont
 2. márvány 1 pont
- 2 pont
- b)
 1. andezit 1 pont
 2. riolit 1 pont
 3. bazalt 1 pont
- 3 pont

Összesen 5 pont**4. FELADAT**

Minden jó helyre beírt szám, illetve fogalom 1 pont.

6 pont

b)

vegyi
üledékes kőzet
3, 5

törmelékes
üledékes kőzet
4, 7

szerves
üledékes kőzet
2, 3

A minden kőzettípus helyes megnevezése 1 pont.

A csoportok sorrendje felcserélhető.

Minden megfelelő helyre beírt sorszám 1 pont.

3 pont

6 pont

9 pont

Megjegyzés: A lehetségesnél több kőzet sorszámának elhelyezése pontlevonással jár, de nullánál kevesebb pont nem adható.

Összesen 15 pont

5. FELADAT

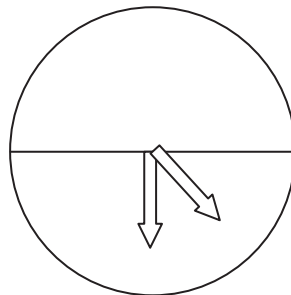
a)

A Föld forgásából származó el(ki)térítő erő / Coriolis-erő.

1 pont

1 pont

b)

A mozgás irányához képest bal kéz felé mutató nyíl berajzolása.

1 pont

1 pont

c)

ÉK

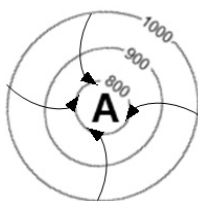
Az északi 60° szélességi kör alacsony légnyomású övének kialakulása.

1 pont

1 pont

2 pont

d)

A nyíl helyes (befele mutató és a mozgásiránytól jobb kéz felé eltérő) berajzolása.

1 pont

1 pont

1. Tájfun

1 pont

2. Hurrikán

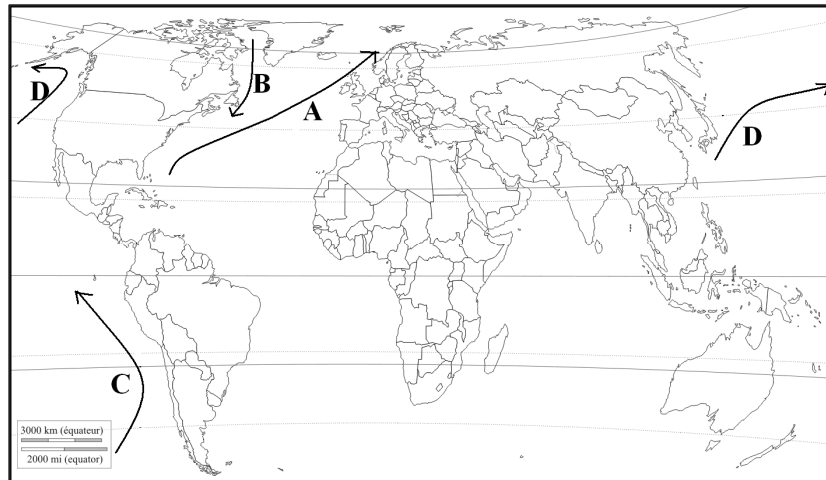
1 pont

2 pont

Összesen 7 pont

6. FELADAT

a)

Minden, a rajz szerint helyesen kiegészített nyíl 1 pont. (D esetben elég a végső nyíl berajzolása is.)

4 pont

b)

- A: Golf- /Észak-atlanti-áramlás 1 pont
 B: Labrador-áramlás 1 pont
 C: Humboldt-áramlás 1 pont
 D: Kuro-shio-áramlás 1 pont

Az adott szélességi körön várható évi középhőmérséklettől való eltérést. 1+1 pont

Kialakulásában a tengeráramlásoknak van szerepe / a hideg tengeráramlások negatív, a meleg tengeráramlások pozitív anomáliát okoznak. 1 pont

Megjegyzés: Másképp megfogalmazott, de hasonló tartalmú válasz is elfogadható.

Hidegebb (hőmérsékletű) vizet. 1 pont

8 pont

Összesen 12 pont**7. FELADAT**

Éghajlati öv	Terület/vidék	Az éghajlatot meghatározó légmozgás	Évszakok	Évi csapadék (mm)
1. egyenlítői		2. I	3. C	1500 felett
4. átmeneti		5. G	6. D	7. A
Téritői		8. H	9. E	10. B
	11. trópusi / forró övezeti monszun	12. trópusi / forró övezeti monszunszél	13. F	1500 felett

Minden helyes válasz 1 pont.

Összesen 13 pont

8. FELADAT

1. I
2. I
3. I
4. H
5. I
6. H
7. H
8. I
9. H
10. I
11. I

Minden helyes válasz 1 pont.

Összesen 11 pont

9. FELADAT**a)**

1. (A sekély tengeröblökben leülepedett,) (elhalt) planktonokból 1 pont
2. Az újidőben 1 pont
3. A nem megújuló / elsődleges / fogyó / fosszilis eredetű / szénhidrogének 1 pont
4. Perzsa (Arab)-öböl 1 pont

4 pont

b)

- A: Norvégia
 B: Kazahsztán
 C: Szaúd-Arábia
 D: Nigéria
 E: Venezuela
 F: Mexikó
 G: Malajzia
 Szaúd-Arábia

Minden helyes válasz 1 pont.

8 pont

c)

1. A kőolaj világpiaci árának gyors (robbanásszerű) emelkedését. 1 pont
2. 1973 (1974) 1 pont
3. A háború idején csökken a kőolaj kitermelés → csökken a világpiacon a kínálat → nő az ár 1 pont
Megjegyzés: Más helyes megoldás is elfogadható.
4. Nő az ára 1 pont
5. India, Kína 1+1 pont
A sorrend nem számít.
6. Exxon Mobil, BP, Total, Royal-Dutch-Shell, Agip, Lukoil 1 pont
Bármelyik helyes válasz elfogadható, az elterjedt rövid név leírása is elfogadható.
7. Vegyipar, energiaipar /energiatermelés 1+1 pont
Konkrét ipari tevékenység megnevezése is elfogadható.

8. Alacsony kamattal lehet hitelhez jutni. 1 pont

A kőolajexportáló országok az olaj drágulása miatt sok bevételhez jutottak → a pénzt (petrodollárokat) bankokban helyezték el → sok pénz volt a bankokban / a magas olajárak miatt pénzbőség alakult ki. 2 pont

Megjegyzés: Másképp megfogalmazott helyes megoldás is elfogadható

9. OPEC 1 pont

13 pont

Összesen 25 pont

10. FELADAT

a)

Ha egy adott termék iránt hosszabb távon **NÖVEKSZIK** a **KERESLET**, akkor a termék ára **NÖVEKSZIK**. Amikor az adott termékből a gyártók már többet gyártanak, nagyobb lesz a **KÍNÁLAT**, és ha ez nagyobb lesz, mint a **KERESLET**, akkor a termék ára **CSÖKKEN**.

Minden helyes fogalom beírása 1 pont. 6 pont

Megjegyzés: Az első mondat a csökkenő kínálat szempontjából megfogalmazva is elfogadható.

Piacgazdaság / kapitalista (tőkés) gazdaság 1 pont

7 pont

b)

A: mezőgazdaság / primer 1 pont

B: szolgáltatás / terciér 1 pont

C: ipar / szekunder 1 pont

3 pont

c)

Szemponatok	Posztindusztriális (ipar utáni) társadalom jellemzői
A vezető gazdasági ágazatok jellege	szaktudást igénylő ágazatok
A gazdaság piacképes, keresett tevékenységei	információs és szellemi szolgáltatások
A gazdasági fejlődést segítő legfőbb tényező	kutatás+fejlesztés

Minden helyes fogalom 1 pont.

A lehetséges helyes válaszok számánál több beírása pontlevonással jár, de 0-nál kevesebb pont nem adható.

3 pont

Összesen 13 pont

---

11. FELADAT

1. B, C
2. B, C, D
3. A, D
4. C, D
5. B, D
6. C
7. A
8. A, D

Minden helyes válasz 1 pont.

<i>Összesen 15 pont</i>
----

12. FELADAT

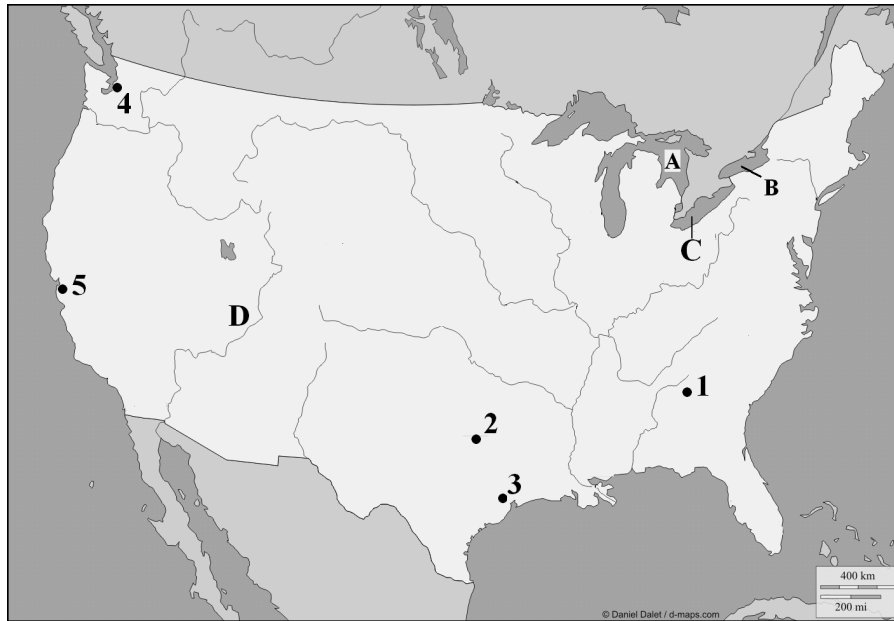
I) Északkelet-angliai (iparvidék)	1 pont
II) Dél- és/vagy délkelet-angliai (iparvidék)	1 pont
III) Közép-angliai (iparvidék) / Fekete-vidék (Black-country)	1 pont

1. London	1 pont
2. Birmingham	1 pont
3. Manchester	1 pont
4. Glasgow	1 pont
5. Dublin	1 pont

A: Pennine 1 pont

<i>Összesen 9 pont</i>
----

13. FELADAT

a)

1. Atlanta
2. Dallas
3. Houston
4. Seattle
5. San Francisco

5 pont

Minden helyes válasz 1 pont.

b) bejelölve a térképvázlatba.

Minden jó helyre bejelölt vízrajzi elem 1 pont.

4 pont

Összesen 9 pont**14. FELADAT**

1. Nazca-lemez (Nasca-lemez)
2. Variszkuszi-hegységrendszer
3. Mariana-árok
4. Turáni-alföld
5. Kordillerák

*Minden helyes válasz 1 pont.***Összesen 5 pont**

15. FELADAT

1. (Gazdaságilag) fejlett országok / magas jövedelmű országok csoportjába
2. Nagy-korallzátony
3. Japán
4. külterjes (extenzív) állattenyésztés
5. szarvasmarha
6. juh

Minden helyes válasz 1 pont. Megjegyzés: az 5. és a 6. válasz felcserélhető.

Összesen 6 pont
16. FELADAT**a)**

- A: Harkány
- B: Zalakaros
- C: Hévíz
- D: Bük
- E: Gyula
- F: Hajdúszoboszló

6 pont

b)

- Zempléni-hegység
- Gerecse
- Vértes
- Móri-árok
- Őrség

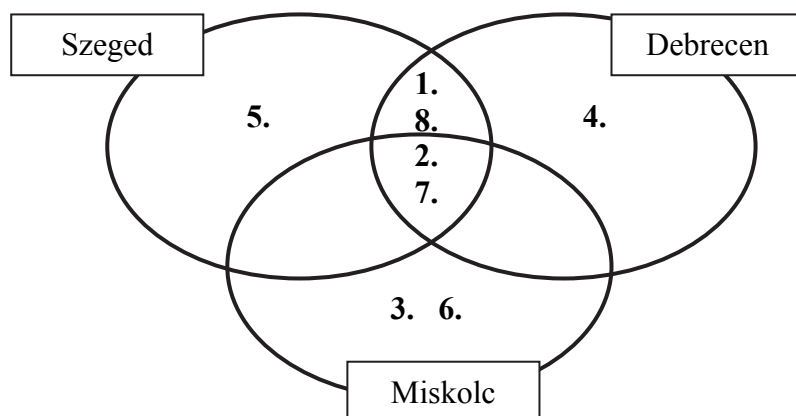
5 pont

c)

- Kékes
- Írott-kő

2 pont

Minden helyes válasz 1 pont.

Összesen 13 pont
17. FELADAT

Minden helyes válasz 1 pont.

Összesen 8 pont

18. FELADAT

a) Bekarikázva: A), C)

1+1 pont

2 pont

Megjegyzés: A helyes válaszok számánál több bekarikázása pontlevonással jár, de nullánál kevesebb pont nem adható.

b)

- az éghajlat szabályozása,
- a Föld anyag- és energiaforgalmának szabályozása, / C-körforgás
- a szárazföldek vízháztartásának szabályozása,
- a légkör összetételének szabályozása (oxigén, szén-dioxid),
- ipari nyersanyag (papír-, cellulóz-, bútorgyártás, építőipar, bányászat),
- terményei között vannak gyógynövények, amelyeket a gyógyszergyártás hasznosít./ élelmiszeripari hasznosítás,
- élőhely a vadállománynak,
- biodiverzitás (biológiai sokféleség) megőrzése, biztosítása,
- talajerózió mérséklése,
- idegenforgalom (üdülés, pihenés).

Megjegyzés: Bármelyik három említése esetén jár a pont. Hasonló tartalmú más megfogalmazás is elfogadható.

3 pont

c) Bekarikázva: A), C), D)

1+1+1 pont

– túlhalászás

1 pont

– környezetszennyezés

1 pont

WWF

1 pont

6 pont

Összesen 11 pont

A feladatlappal elérhető összes pontszám: 200 pont